

1a

Az első szál, amelyet az istenek a motólára vetettek, a Hajnalvégen bomlott ki, ahol a szegényebb istenek laktak, akiknek beljebb nem jutott hely. Vagy máshonnan jöttek, és itt találtak maguknak menedéket. Ahogy a

1b

hidegben a mezőn álló nyáj lassan odébb ment, mert a kívül állók a melegebb közepébe vágytak. De nem tudtak odajutni, ezért legalább a szélcsendesebb, túlsó oldalra áttoporognak. Így

1c

vágytak a falu szélén lakók is, hogy egyszer ők is a főutcára, a templom mellé költöznek be. Így vágytunk mi is lentről, a Cigánysorról fel, a nyirkos falú, penészes házból. A faluvégi köves út a temetőnél ért véget, ahol a csorda és a konda taposta ki a gyepeket.

1d

Augusztusra a kiégett legelő fölött kelet felé nézve délibábot lehetett látni. A Tapónak vize a kókadat levelű botókákkal alatt már szinte elapadt. A buzogányok barna bársonya kényszerből bomlott ki, hogy a szél vigye el a magvakat innen. Hátha jövőre vagy másutt lesz víz. Mindennek megvolt az ideje, hogy mikor szárad le a szamárkóró, mikor érik a csipkebogó a kőkénnyel. A

2

munkának is megvolt a szabott ideje. És mindent egyszerre csináltak az istenek. Megszólták azt, aki nem úgy tette a dolgát, ahogy a többi. Azt mondták, hogy *a járt utat a járatlanért el ne hagyd*. Az ösvényről sose lépj le, mondogatta Máli, mikor a zsenge búzavetésen át mentünk a Nagyerdő felé, az utat rövidítve. Mindenki valamerre ment napközben, de annyira senki sem sietett, hogy egy órára ne álljon meg, beszélgetni akár a legnagyobb dologidőben is éppen. Az istenek egymást pletykálták ki, azt, aki épp nem volt

3a

ott. Aztán este a Rámpán vagy a tejcsarnokban, reggel és este, amikor a ház környékén már feleslegesnek vagy eladó frissen fejt, még meleg tejet leadták. Hosszan beszélgettek mindenről, ami eszükbe jutott akkor éppen. De a sietségük többórás késlekedést is elviselt. Az

3b

öregfalu házainak, amelyek még a háború előtt, az ántivilágban épültek, ablaktalan hátsó falai a porták mezsgyéjén húzódtak. A széles eresz alatt két nagy, kovácsoltvas kampószegen függött egész évben az esztováta két széle. Gerendájuk kézi fűrészsel készült. Gyalulásuk pedig durva kétnyelű késsel. Ezért a közös minta szabálytalan kivitelezése messziről lerítt róluk. A módos házakat erről, a szövőszék lábairól meg lehetett ismerni. Ahol nem függött a ház hátsó eresze alatt, az nem számított valamire való portának. Ott nem volt rendes a

4a

gazda, és lusta az asszony. A kora tavasszal jött el mindig az ideje ennek, amikor napokkal korábban előre jelezték már a hátulsó szomszédnak, hogy valamelyik nap majd általmennének a portájára, meg ne sértődjön, mert áthozzák az esztovátát. Mert most fogják az egész évben összegyűlt rongyot meg a kendert megszöni. A konyhában állították aztán fel a szövőszéket idén is,

4b

mert eljött már az ideje ennek is. Aztán mindenki összeszerelte, oda hívták a gyerekeket, hogy segítsenek és megjegyezzék, mit hova kell beszerelni. A pulyák futottak fel, lehozták a padlásról a nyüstöt, a lábtyút, a szakajtóban a vetélőket, a bordát, meg a többi alkatrészt is sorban. Ekkor indultuk mi is fel Máliékhoz, hogy segítsünk. Mentünk végig a járdán, ahol

4c

az egyutcás falu az országútra merőlegesen nyúlt az erdő felé. A *fantet* a templom jelentette, oda fel mentünk, bár alig egy méterrel lehetett csak fentebb. Az öregfalu utcájának a felső végén volt az a templom, amelybe csak az ajtóból kukkanthattam be. A fakazettás mennyezetből koporsóformán kiképzett láda nyúlt le alá. A falak hófehér, idegen világa vakított. A torony

4d

nélküli épület mellett a fa harangláb kicsit odébb állt. Itt fordul az út bal felé. Jobbra a régi parókia, bádoggal fedve, hatalmas és elhanyagolt kerttel. Az iskolaigazgató szolgálati lakása most

4e

az egész, és az út néhány ház után jobbra ível, ahonnan már a végtelen mező következik. Meg a régi út, a lezárt református temető, mert a falu többségében református. Odébb a picinyke görög temető mellett vezet tovább. A túloldalon van az újonnan nyitott köztemető. A csorda erre jár minden reggel és este el. A falu egyik cigánya kíséri őket, a gazdák természetben fizetik ki hó elején. A járandósága a családjára is számol.

5a

És innen már látni az ég alját, a nem túl távoli szomszéd falut is, ahol vasútállomás van, ahová régen kísétáltak, ha Szatmárra mentek iskolába, piacra, hivatalba és orvoshoz, ha nagyon muszáj volt. A falu birtokosa után a kövesút Barkóczy nevű lett. Az öregek néha még mondták, noha újabban Rákóczira keresztelték. Erre merőlegesen futott a Főutca egyenest, amelyet a templom után már Hajnalvégnek mondtak. Ez szép, mert arunнан jött be minden hajnalban Auróra, a szemérmes

5b

istenasszony. Először balra tartott kicsit, majd az éles jobbkanyar után a templom előtt halad el és az utcafronti apró ablakokra a piruló rózsza színét leggyentette. Ha tovább haladt, elért a Rámpára, ahol a Barkóczy utca a makadámköves közútba futott. A kocsma van ott, a bolt és a buszmegálló.

6

Balra az urasági majorból már csak a magtár erődítésszerű tömbje maradt meg. Az intéző kastélyát szétbontották, a felszabadulás után vitte mindenki, hogy építsen belőle magának sütőkonyhát, kótert, disznósólt, füstölőt vagy épp a budit cserepezze be végre. A szurkos

7a

vászonra állított lábai a szövőszéknek a múlt évbe benyomódott mélyedésbe kerültek idén is. Pont oda, ahol a helye volt, oda tedd má, mondta Máli. Mindent pont ugyanúgy kell, ez a lényeg. A mozdulatok sose vágytak lenni mások, se az ugratások, a viccek, az átkok és a remények se. Anyám és Máli efűzték a vezető szálakat, miközben beszéltek arról, amit épp híreltek faluszerte. A pletykákat Máli mind betéve tudta azonnal, hogy mék portán

7b

mi esett. Ki nem seperte el vasárnap reggel korán az utcafrontot, az udvart. Ki volt a Gusztiné temetésén kilencszáznegyvennégy komisz telén, és hogy mit főztek a virrasztásra a tötött káposzta mellé. Ki ivott az illendőnél többet, és így tovább. Azt ide fűzd be, nézd csak. Látod, jegyezd meg: három ige egy szál,

7c

ezt mindig így számoltuk, nagyanyádtól tanultam, mondta Máli. Vihogott, hogy ha olyan nagyokos vagy, fejtsd meg ezt a találós kérdést: Ezer madár elindul, egy közülük megsántul, mind az ezer megáll. Na mi ez, nagyokos? És az utolsó szálát megkötötte, majd fogával tépte el, közben is beszélve továbbra. A szájába ragadt szösz földre kiköpte.

A paraszt Párkák

↳ *Borbély Szilárd*